

КЗ ЛОР «Бориславський фаховий медичний коледж»
Циклова комісія викладачів терапевтичного циклу

Силабус
освітнього компоненту

«Громадське здоров'я та громадське медсестринство»

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 223 «Медсестринство»
Вид дисципліни вибіркова
Мова викладання державна
Форма викладання денна

Затверджено на засіданні циклової
комісії викладачів терапевтичного
циклу

Протокол № 1 від
« 31 » серпня 2022 року

Голова циклової комісії
 (Halas L.B.)

2022

Загальна інформація про викладача

Назва ОК	Громадське здоров'я та громадське медсестринство
Викладачі	Калічак Любов Ігорівна, Романська Мирослава Зіновіївна, Бойко Наталя Борисівна-викладачі-методисти, викладачі вищої категорії КЗ ЛОР «Бориславський фаховий медичний коледж»
Профайл викладача	Лінк на профайл викладача
Контактний телефон	0673402097; 0635479404; 0963551371
E-mail:	lyibakalichak@gmail.com ; romanskamiroslava@gmail.com ; bojkonatala@gmail.com
Консультації	Консультації: субота з 14:00 до 17:00 Онлайн комунікація з використанням відео- або аудіотехнологій (ZOOM, Viber (+380673402097), Skype, Telegram, електронна пошта) п'ятниця з 09.30 до 11.30

1. Назва освітнього компоненту
«Громадське здоров'я та громадське медсестринство»

2. Обсяг освітнього компоненту

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	18
Практичні заняття	24
Самостійна робота	48

3. Ознаки освітнього компоненту

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів/годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/Вибіркова
			223 «Медсестринство»	3	-	залік	вибіркова

4. Передумови вивчення освітнього компоненту

Ґрунтується на попередньо вивчених ОК «Основи медсестринства», «Анатомія та фізіологія людини».

5. Мета і завдання освітнього компоненту

Мета: надати можливість здобувачам освіти вивчити основні проблеми, які стосуються формування, збереження і зміцнення здоров'я здорових людей та профілактики найпоширеніших захворювань серед дорослого населення і дітей.

Завдання: Цей ОК підготовки медичних сестер передбачає оволодіння основами клінічного мислення, засвоєння вміння оцінювати стан пацієнта, досконале оволодіння технікою медсестринських маніпуляцій, складання плану медсестринського догляду за пацієнтом, оцінювання його результатів, орієнтування в патології нервової системи, уміння вибрати правильну тактику при наданні невідкладної долікарської допомоги в психіатрії та наркології, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя.

Для формування навичок самостійного навчання в тематичному плані передбачена самостійна робота (робота з літературою в бібліотеці, вдома, читальному залі, відпрацювання практичних навичок у стаціонарі, поліклініці тощо).

6. Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово та другою мовою.

ЗК 2. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК 5. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 6. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.

ЗК 8. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

ЗК 9. Прихильність безпеці.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 1. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медичній практиці.

ФК 2. Здатність розпізнавати та інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності, обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

ФК 3. Здатність орієнтуватись у визначенні основних потреб людини відповідно до діючої в Україні моделі та задовольняти їх протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання).

ФК 4. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння для виконання медичних втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів медсестринської діяльності.

ФК 5. Здатність організувати кваліфікований догляд та опіку над пацієнтом відповідно до етапів медсестринського процесу.

ФК 6. Здатність усвідомлювати етичні елементи філософії лікувальної справи та дотримуватись принципів медичної етики та деонтології.

ФК 7. Здатність дотримуватись мистецтва спілкування в медсестринській справі та комунікативного зв'язку з пацієнтами.

ФК 8. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарнопротиепідемічного режиму та виконання заходів щодо охорони праці в галузі, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ФК 9. Здатність виконувати медсестринські втручання при невідкладних станах та в надзвичайних ситуаціях.

ФК 10. Здатність виконувати медичні втручання при наданні медсестринської допомоги за принципом сімейної та паліативно-хоспісної допомоги тяжкохворим.

ФК 11. Здатність проводити санітарнопросвітницьку роботу серед населення з метою профілактики захворювань та поліпшення здоров'я.

ФК 12. Здатність проводити навчання пацієнтів та членів їх родин елементам самодогляду та профілактики потенційних проблем, враховуючи соціальні, культурні, психологічні та релігійні відмінності.

ФК 13. Здатність забезпечувати належний облік, зберігання та використання лікарських препаратів, в тому числі наркотичних та сильнодіючих речовин.

ФК 14. Здатність оформляти медичну документацію в умовах лікувальнопрофілактичних закладів згідно з нормативноправовими актами України.

ФК 15. Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики синдрому вигорання медичних сестер.

ФК 16. Здатність усвідомлювати безперервність процесів навчання та професійного удосконалення.

ФК 17. Здатність забезпечити високу якість медсестринської діяльності, направлену на збереження, захист і зміцнення здоров'я.

ФК 18. Здатність ефективно застосовувати сукупність медичних навичок (умінь) для відновлення здоров'я (реабілітації).

7. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

ПРН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

ПРН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

- PH 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.
- PH 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- PH 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.
- PH 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.
- PH 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .
- PH 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.
- PH 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.
- PH 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.
- PH 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги .
- PH 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.
- PH 14. Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.
- PH 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.
- PH 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
- PH 17. Вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.
- PH 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- PH 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

8. Навчально-методична картка освітнього компоненту

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота
1	Медична валеологія та громадське медсестринство	2	2	—	
2	Роль правильного вигодовування дітей першого року життя у формуванні здоров'я та профілактиці захворювань	12	2	2	8
3	Здорова вагітність. Здорова дитина	14	2	4	8
4	Профілактика рахіту, анемії, гіпотрофії в дітей грудного та раннього віку. Профілактика інфекційних захворювань у дітей. Щеплення	16	4	4	8
5	Роль раціонального і лікувально-профілактичного харчування у збереженні та зміцненні здоров'я	12	2	2	8
6	Профілактика бронхіальної астми, гіпертонічної хвороби та ішемічної хвороби серця	18	2	8	8
7	Профілактика захворювань ендокринної системи. Техніка безпеки та охорона праці	16	4	4	8
Усього		90	18	24	48

Тематичний план теоретичних занять

№ з/п	Теми	Кількість годин
1	Медична валеологія та громадське медсестринство	2
2	Роль правильного вигодовування дітей першого року життя у формуванні здоров'я та профілактиці захворювань	2
3	Здорова вагітність. Здорова дитина	2
4	Профілактика рахіту, анемії, гіпотрофії в дітей грудного та раннього віку.	2
5	Профілактика інфекційних захворювань у дітей. Щеплення	2
6	Роль раціонального і лікувально-профілактичного харчування у збереженні та зміцненні здоров'я	2
7.	Профілактика бронхіальної астми, гіпертонічної хвороби та ішемічної хвороби серця	2
8.	Профілактика захворювань ендокринної системи.	2
9.	Техніка безпеки та охорона праці	2
	Усього	18

Теми практичних занять

№ з/п	Теми	Кіль- кість годин
1	Роль правильного вигодовування дітей першого року життя у формуванні здоров'я та профілактиці захворювань	2
2	Здорова вагітність.	2
3	Здорова дитина	2

4	Профілактика рахіту, анемії, гіпотрофії в дітей грудного та раннього віку.	2
5	Профілактика інфекційних захворювань у дітей. Щеплення	2
6	Роль раціонального і лікувально-профілактичного харчування у збереженні та зміцненні здоров'я	2
7	Профілактика бронхіальної астми.	2
8	Профілактика гіпертонічної хвороби.	2
9	Профілактика ішемічної хвороби серця	2
10	Планування медсестринських втручань та реалізація їх. Диспансеризація хворих.	2
11	Профілактика захворювань ендокринної системи.	2
12	Техніка безпеки та охорона праці.	2
	Усього	24

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Години
1	Планування сім'ї	4
2	Сексуально-репродуктивна сфера чоловіка та жінки	4
3	Профілактика абортів серед підлітків	4
4	Методи контрацепції	4
5	Профілактика раку молочної залози. Складання санбюлетня	4
6	Роль громадської медсестри в диспансеризації. Робота денних і домашніх стаціонарів у поліклініці. Відпрацювання практичних навичок	4
7	Скласти комплекс заходів щодо профілактики хронічного бронхіту	4
8	Профілактика ревматичної хвороби. Відпрацювання практичних навичок щодо вторинної профілактики	4
9	Скласти раціон харчування пацієнтів з виразковою хворобою шлунка та дванадцятипалої кишки	4
10	Скласти алгоритм надання медсестринської допомоги при нападі жовчнокам'яної коліки	4
11	Скласти план заходів первинної та вторинної профілактики при хронічному гломерулонефриті та пієлонефриті	4
12	Оформлення обліково-звітної, статистичної медичної документації	4
	Усього	48

9. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, проміжний, підсумковий.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з науковою літературою, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних (як правило) індивідуальних завданнях; обґрунтованість висновків, а також самостійність та повнота вирішення практичних завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань, тестів, експресопитувань тощо.

Форми проведення поточного контролю: усне опитування студентів, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей студента може бути передбачено виконання інших, індивідуальних для кожного студента завдань).

Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоєності студентами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань.

Форми проведення проміжного контролю: тренувальні вправи, експресконтроль на лекціях, тестове опитування, співбесіда (усне спілкування), виконання індивідуальних завдань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти:

T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Підсумковий контроль у формі семестрового заліку

Контроль знань і умінь здобувачів освіти (поточний, проміжний і підсумковий) з ОК «Громадське здоров'я та громадське медсестринство» здійснюється відповідно до:

- Положення “Про організацію освітнього процесу в Бориславському фаховому медичному коледжі”;
- Положення “Про організацію дистанційного освітнього процесу в КЗ ЛОР «Бориславський фаховий медичний коледж»;
- Положення “Про академічну доброчесність”;
- Положення “Про систему оцінювання якості знань здобувачів освіти в Бориславському фаховому медичному коледжі”.

Оцінювання проводиться за п'ятибальною системою.

Критерії оцінювання.

«Відмінно» - здобувач освіти дає вичерпні, обгрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, алгоритмів, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість і виконанні групових завдань.

«Добре» - здобувач освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість і виконанні групових завдань.

«Задовільно» - здобувач освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача, при цьому враховується наявність конспекту та самостійність у виконанні групових завдань.

«Незадовільно» - здобувач освіти дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань або на всі запитання дає необгрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, малоактивний або пасивний у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна) оцінка курсу ОК є сумою оцінок (балів), отриманих за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне, проміжне та підсумкове оцінювання засвоєності теоретичного матеріалу під час аудиторних занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних практичних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного завершення вивчення ОК.

Критерії оцінювання здобувача освіти			
«Відмінно»	«Добре»	«Задовільно»	«Незадовільно»
Здобувач освіти виконує практичні навички різного ступеня складності (оволодів практичними навичками, що передбачені програмою).	Здобувач освіти виконує практичні навички, але допускає незначні, неprincipові помилки (відчуває складнощі лише у найтяжчих випадках, помилки, які суттєво не вплинуть на загальний стан пацієнта).	Здобувач освіти в процесі виконання практичних навичок, допускає серйозні помилки, відчуває складнощі у простих випадках (відповідь неповна, допущені неточності, практичні навички в мінімальному обсязі, не сформували вміння), що може призвести до погіршення загального стану пацієнта.	Здобувач освіти не оволодів програмою (відповідь неправильна, допущено суттєві помилки, не виробили практичних навичок, не сформували вміння, що може суттєво призвести до порушення загального стану або стати причиною смерті вагітної, порділлі чи дитини), їх знання і вміння повинні далі вдосконалюватись .

Оцінювання усної відповіді здобувача освіти			
«Відмінно»	«Добре»	«Задовільно»	«Незадовільно»
Здобувач освіти глибоко і твердо засвоїв матеріал і послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому у здобувача освіти не виникає труднощів при зміні завдання, вільно справляється із задачами, питаннями та іншими видами використання знань, показує знання монографічної літератури, вірно обґрунтовує прийняття рішення.	Здобувач освіти твердо знає матеріал, грамотно і по суті відповідає його, не допускає суттєвих помилок у відповіді на запитання, вірно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач.	Здобувач освіти має знання основного матеріалу, але не засвоїв його деталей, допускає помилки, недостатньо правильно формує, порушує послідовність у викладенні матеріалу.	Здобувач освіти не знає частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнений у відповіді.
Оцінювання активності здобувача освіти			
«Відмінно»	«Добре»	«Задовільно»	«Незадовільно»
Здобувач освіти активно працює, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.	Здобувач освіти активно приймає участь у вирішенні поставлених завдань.	Малоактивний, на заняттях не проявляє себе, відповідає лише за викликом викладача.	Здобувач освіти пасивний. Не приймає участі у роботі групи на занятті. Пасивно спостерігає за роботою інших.

10. Політика освітньої компоненти

Дотримання академічної доброчесності в коледжі регламентується:

- Положенням «Про академічну доброчесність»;
- Положенням «Про контроль якості читання лекцій в Бориславському фаховому медичному коледжі»;
- Положенням «Про контроль якості проведення практичних занять»;
- Положенням «Про критерії оцінювання якості знань здобувачів освіти в Бориславському фаховому медичному коледжі»;
- Положенням «Про відпрацювання пропущених занять»;
- Положенням «Про контроль, організацію і якість проведення консультацій в Бориславському фаховому медичному коледжі»;

- Положенням «Про контроль організації якості проведення заліків, іспитів і письмових контрольних робіт в Бориславському фаховому медичному коледжі».

Політика ОК ґрунтується на засадах академічної доброчесності (сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання) та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача в процесі вивчення ОК (недопущення академічного плагіату, списування, фабрикація, фальсифікація, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання). За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до відповідальності: повторне оцінювання (контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне вивчення відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії.

Політика щодо відвідування.

Політика щодо відвідування усіх форм занять регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в Бориславському фаховому медичному коледжі». Здобувач зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку коледжу, відвідувати навчальні заняття згідно розкладу, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на заняттях є обов'язковою компонентою оцінювання.

Політика щодо перескладання.

Порядок відпрацювання пропущених занять здобувачем освіти (з поважних чи без поважних причин) регламентується «Положенням про відпрацювання пропущених занять та перездачу на вищу оцінку».

Політика щодо дедлайнів.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися термінів, передбачених вивченням ОК і визначених для виконання усіх видів робіт.

Політика щодо апеляції.

У випадку конфліктної ситуації під час проведення контрольних заходів або за їх результатами, здобувач освіти має право подати апеляцію згідно з «Положенням про апеляцію результатів контрольних заходів знань здобувачами освіти КЗ ЛОР «Бориславський фаховий медичний коледж». Заява подається особисто в день оголошення результатів контрольного заходу завідувачому відділенню, реєструється, передається директору або заступнику директора з навчальної роботи та розглядається на засіданні апеляційної комісії не пізніше наступного робочого дня після її подання. Здобувач має право бути присутнім на засіданні апеляційної комісії. При письмовому контрольному заході члени апеляційної комісії, керуючись критеріями оцінювання з даної дисципліни, детально вивчають та аналізують письмові матеріали контрольного заходу. Повторне чи додаткове опитування здобувача апеляційною комісією заборонено. Результати апеляції оголошуються здобувачу відразу після закінчення розгляду його роботи, про що здобувач робить особисто відповідний запис у протоколі засідання апеляційної комісії.

Політика щодо конфліктних ситуацій.

У коледжі визначено чіткі механізми та процедури врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних з корупцією, дискримінацією, сексуальними домаганнями та ін. Упроваджено ефективну систему запобігання та виявлення корупції, вживаються заходи, спрямовані на підвищення доброчесності викладачів і здобувачів освіти коледжу, дотримання правил етичної поведінки, створення додаткових запобіжників вчинення корупційних дій і правопорушень, пов'язаних із корупцією. Розроблено План заходів з виконання антикорупційної програми відповідно до Закону України «Про запобігання корупції». Створена «Скринька довіри», до якої анонімно можуть

звертатися здобувачі освіти, залишаючи там свої скарги чи пропозиції. Розроблено в коледжі План заходів щодо попередження мобінгових/булінгових тенденцій. За час реалізації ОП звернень, пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією не було.

11. ЛІТЕРАТУРА

Основна

Дербак М. А., КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ з дисципліни «Громадське здоров'я і громадське медсестринство» [Електронний документ] / М. А. Дербак // Ужгород. - 2017.- 92 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/34630>

Електронний підручник з лекційного курсу «Громадське здоров'я та громадське медсестринство» (Харланчук Г.М., Спільніченко О.О.) 2022 р.

Метод.рекомендації до практичних занять «Громадське здоров'я та громадське медсестринство» модуль 1 з (Харланчук Г.М., Пермякова О.В., Спільніченко О.О.) 2022р.

<https://kmmk.net.ua/spetsialnosti/tsikl-terapevtichih-distsiplin/gromadske-zdorovya-ta-gromadske-medsestrinstvo/>

Додаткова

Громадське здоров'я і громадське медсестринство: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / Є.Я. Склярів, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішко та ін.; за ред. Є.Я. Склярів, М.Б. Шегедин, Б.Б. Лемішка. — 3-є вид. 2011р., 224-с.

2. Медсестринство у внутрішній медицині: Навч. посібник / М.Б. Шегедин, І.А. Шуляр, Л.М. Подносова,

Л.П. Дацко, О.Т. Шавала. — К.: Медицина, 2009.

3. Гжегоцький М.Р., Федоренко В.І., Штабський Б.М. Нариси профілактичної медицини. — Львів: ЛОБФ “Медицина і право”, 2008.

4. Даценко І.І., Габович Р.Д. Профілактична медицина. — К.: Здоров'я, 2004.

5. Громадське здоров'я і громадське медсестринство: Підручник. / За ред. Є.Я. Склярів, В.І. Пирогова, І.О. Мартинюк. — К.: Здоров'я, 2000.

7. Губенко І.Я., Шевченко О.Т., Бразалій Л.П., Апшай В.Г. Медсестринський догляд за пацієнтом. — К.: Здоров'я, 2000.

12. Інформаційні ресурси

1. www.moz.gov.ua - офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України.
2. mon.gov.ua - офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. www.guoz.lviv.ua - офіційний сайт Головного управління охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації.

Викладач _____

Любов КАЛІЧАК